

ПРИНЦИПИ ОРГАНІЗАЦІЇ І ФУНКЦІОНУВАННЯ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Поняття «принципи», якщо звернутися до тлумачного словника російської мови, означає «основне, вихідне положення якої-небудь теорії, вчення, світогляду, теоретичної програми» [4, с. 595]. Вчені досліджують принципи оподаткування, принципи податкового права і податкового законодавства, при цьому багато хто з них ці поняття ототожнюють. Докладно вивчивши наявні в науковій літературі погляди вчених з даної проблеми, Д. А. Смирнов приходить до висновку, що принципи податкової системи можна розглядати в декількох значеннях, зокрема це можуть бути: принципи податкового права, виражені в податковому законодавстві; принципи податкового правосвідомості (економічні або організаційні); принципи формування і реалізації будь-якої складової податкової системи (принципи функціонування податкових органів, принципи податкового контролю і т. д.). У широкому сенсі під принципами податкової системи їм розуміється вся їх сукупність, що відображає правові та інші принципи оподаткування [5, с. 159–160]. Автори підручника «Податкове право Росії» висловлюють думку, що «на сучасному етапі принципи оподаткування (принципи податкового права) — це, по суті, основні і керівні ідеї, провідні положення, що визначають засади податкового права. Адже загальні засади оподаткування знаходять своє вираження безпосередньо в нормах податкового права» [6, с. 78]. Таким чином можна зазначити, що автори не розмежовують такі поняття як «оподаткування» і «податкове право». Щодо розуміння принципів оподаткування в зарубіжних країнах, то Є. В. Кілінкарова зазначає, що «в країнах загального права публікації або навчальні курси під назвою «Принципи податкового права» присвячені аж ніяк не спеціальному вивченню основоположних принципів побудови податкової системи і організації оподаткування в цілому, а спрямовані на створення у читача загального уявлення про правове регулювання оподаткування у відповідній державі» [1, с. 82]. В даному прикладі ми бачимо, що також не розмежовують такі категорії як «принципи податкового права», «принципи оподаткування» і «принципи організації податкової системи». Але, в сучасній науці податкового права існують думки вчених щодо розмежування даних категорій і формулюються принципи щодо кожної категорії окремо. Видатний сучасний вчений І. І. Кучеров зазначає, що «по суті, принципи — це основні керівні ідеї, які являються свого роду головними орієнтирами для всіх учасників податкових правовідносин, на них же ґрунтуються держави при побудові

та реформуванні своїх податкових систем. Сукупність таких принципів становить ідейну основу оподаткування — податкову доктрину тієї чи іншої держави, яка в свою чергу формує його податкову політику. Остання ж знаходить своє вираження в формі нормативних правових актів про податки і збори, що видаються органами державної влади і місцевого самоврядування» [3, с. 77–78]. На думку вченого, організація і функціонування податкової системи підпорядковані принципам: єдності податкової системи; розмежування повноважень оподатковуваних суб'єктів; справедливості оподаткування; достатності оподаткування; рухливості (еластичності) оподаткування; стабільності податкової системи; зручності оподаткування [2, с. 74–75]. Таким чином, підсумовуючи все вищезазначене, можна відзначити, що принципи організації і функціонування податкової системи в цілому ґрунтуються на принципах оподаткування, які є основоположними для системи оподаткування. Так само можна помітити, що різні вчені по-різному трактують принципи «оподаткування», «податкової системи», «податкового права» і т. д. При цьому часто не розмежовуючи ці поняття і принципи їх організації тим паче. На наш погляд, слід враховувати той факт, що дані категорії не є синонімами, а співвідносяться між собою як ціле і його складові. І тим самим відображають різні сторони оподаткування, як з точки зору організації і функціонування податкової системи, так і регулювання податкових відносин спеціальним законодавством (нормативно-правовими актами). З огляду на специфіку поняття «податкова система», а саме — «це сукупність податків і зборів; механізмів і способів їх розрахунку та сплати, а також контролюючих суб'єктів, які забезпечують адміністрування і надходження податків і зборів до бюджету та інших державних цільових фондів», до принципів організації і функціонування податкової системи в Україні, на наш погляд, необхідно віднести принципи: єдності (або єдиної законодавчої та нормативно-правової бази); максимальної ефективності податкової системи; єдинопочатковості та централізації управління податковою системою; раціональності та оптимальності податкової системи; системності; плановості; стабільності; гнучкості (або динамічності); цілісності; принципу розподілу податкових повноважень.

Список використаних джерел

1. КилинкарOVA Е. В. Налоговое право зарубежных стран : учебник для бакалавриата и магистратуры / Е. В. КилинкарOVA. – М. : Издательство Юрайт, 2015. – 354 с.
2. Кучеров И. И. Налоговое право России : курс лекций. 2-е изд., перераб. и доп. М. : АО «Центр ЮрИнфоР», 2006. – 728 с.
3. Налоговое право. Общая часть: учебник и практикум для академического бакалавриата / под ред. И. И. Кучерова. – М. : Издательство Юрайт, 2014. – 760 с.

4. Ожегов С. И., Швелова Н. Ю. Толковый словарь русского языка. 4-е изд., доп. М., 2004. – 1200 с.
5. Смирнов Д. А. Принципы современного российского налогового права: монография / под ред. Н. И. Химичевой. – М. : Юрлитинформ, 2009. – 312 с.
6. Тедеев А. А. Налоговое право России: учебник для СПО / А. А. Тедеев, В. А. Парыгина. – 5-е изд., перераб. и доп. – М. : Издательство Юрайт, 2016. – 499 с.

БЕСПАЛОВА А. О.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри адміністративного та фінансового права

**ЩОДО ОСОБЛИВОСТЕЙ ПОДАТКОВОГО
АДМІНІСТРУВАННЯ В ЗАЛЕЖНОСТІ ВІД СТАТУСУ
ПЛАТНИКА ПОДАТКУ**

Як вбачається з аналізу норм Податкового кодексу України, різниця у здійсненні податкового адміністрування полягає не лише в розмежуванні платників податків на резидентів та нерезидентів. Виокремлюючи такі особливі категорії платників податків як фізичні особи, юридичні особи (резиденти, нерезиденти), відокремлені підрозділи, самозайняті особи [1, ст. 15, п. 63.5 ст. 63, ст. 65, пп. 14.1.226 п. 14.1 ст. 14], ПК України встановлює окремі особливості у податковому адмініструванні. Особливості полягають у взятті на облік. Так, за п. 64.1 ст. 64 ПК України, взяття на облік за основним місцем обліку юридичних осіб та їх відокремлених підрозділів як платників податків та зборів у контролюючих органах здійснюється на підставі відомостей з реєстраційної картки, наданих державним реєстратором, не пізніше наступного робочого дня з дня отримання зазначених відомостей контролюючими органами [1]. Підставою для взяття на облік (внесення змін, перереєстрації) відокремленого підрозділу іноземної компанії, організації, у тому числі постійного представництва нерезидента, є належна акредитація (реєстрація, легалізація) такого підрозділу на території України згідно з законом [1, п. 64.5 ст. 64].

Для взяття на облік фізичної особи, яка має намір провадити незалежну професійну діяльність, така особа повинна подати заяву та документи особисто (надіслати рекомендованим листом з описом вкладення) або через уповноважену особу до контролюючого органу за місцем постійного проживання. Взяття на облік самозайнятої особи здійснюється контролюючим органом не пізніше наступного робочого дня з дня отримання відповідних відомостей від державного реєстратора (для фізичних осіб — підприємців) або прийняття заяви (для осіб, які